

MGA ALAGAD UG MGA ULIPON SA PALESTINA - SERVANTS AND SLAVES IN PALESTINE	
<p>Ang ubang mga tawo, nga gitawag nga "mga hirelings", gigamit alang sa suhol sa karaang Palestina (Job 7: 1; 14: 6; Marcos 1:20). Apan ang kadaghanan sa mga sulugoon sa mga Israelita, maingon man sa ubang mga nasod sa sidlakan sa panahon sa Daang Tugon, mga ulipon o mga sulugoon nga dili ulipon - mga lalaki ug babaye nga gipanag-iya sa nagkalainlaing katarungan ug alang sa lainlaing taas nga panahon. Ang ubang mga ulipon gipalit gikan sa mga kasikbit nga mga nasod o gikan sa langyaw nga mga pumoluyo sa Canaan. Ang uban mga bihag nga nakuha sa gubat. Ang uban kanila mga anak sa mga ulipon nga natawo sa balay sa agalon. Ang usa ka ulipon mahimong usa ka Hebreohanon kinsa, tungod sa kakabos, nagbaligya sa iyang kaugalingon ngadto sa pagkaulipon hangtud nga siya mibalik sa iyang mga tiil.</p>	<p>Some people, called "hirelings", were employed for wages in ancient Palestine (Job 7:1; 14:6; Mark 1:20). But most of the servants of the Israelites, as well as those of other eastern peoples of Old Testament times, were slaves or indentured servants - men and women who were held as property for various reasons and for various lengths of time. Some slaves were bought from neighboring nations or from foreign residents of Canaan. Some were captives taken in war. Some were children of slaves who were born in the house of the master. A slave might himself be a Hebrew who, through poverty, sold himself into servitude until he got back on his feet.</p>
<p>Ang pagpangulipon taliwala sa mga Hebreo kasagaran usa ka malumo ug maluluy-on nga sistema. Ang Biblia, samtang kini nag-ila nga ang pagkaulipon nagalungtad, wala mouyon o wala mag-uyon sa maong buhat. Daghang mga sumbanan ang natukod sa Balaod alang sa regulasyon sa pagkaulipon ug pagkaulipon, uban sa mga balaod nga nagkontrolar sa kondisyon ug sa gidugayon sa pagkaulipon.</p>	<p>Slavery among the Hebrews was usually a mild and merciful system. The Bible, while it recognizes that slavery exists, does not approve or disapprove of the practice. Numerous standards were set up in the Law for the regulation of slavery and servitude, with laws which regulated both the conditions and the duration of the bondage.</p>
<p>Ang usa ka hinungdan sa pagkaulipon hingpit nga gidid-an. Kini silotan sa kamatayon aron sa pagpangawat o pagkidnap sa usa ka tawo alang sa katuyoan sa paghimo kaniya nga usa ka ulipon o ibaligya siya sa laing tawo ingon nga ulipon. Kini nga regulasyon gigamit alang sa mga Israelita ug mga langyaw.</p>	<p>One source of slavery was absolutely forbidden. It was punishable by death to steal or kidnap a human being for the purpose of making him a slave or to sell him to someone else as a slave. This regulation applied to Israelite and foreigner alike.</p>
<p>Deuteronomio 24: 7, Kong adunay usa ka tawo nga hikaplagnan nga mangawat sa bisan kinsa sa iyang igsoon sa mga anak sa Israel, ug pagapatigayonon niya siya ingon nga ulipon, kun iyang igabaligya siya; ang maong kawatan mamatay, niini nga paagi pagkuhaon mo ang dautan sa taliwala mo.</p>	<p>Deuteronomy 24:7, "If a man be found stealing any of his brethren of the children of Israel, and makes merchandise of him, or sells him; then that thief shall die; and you shall put evil away from among you."</p>
<p>Exodo 21:16 "Ug siya nga nagapangawat sa tawo, ug nagabaligya kaniya, kun hikaplagnan kini sa iyang kamot, pagapatyon gayud siya.</p>	<p>Exodus 21:16 "And he that steals a man, and sells him, or if he be found in his hand, he shall be surely put to death."</p>

ANG PAGHUBOT SA MGA SERBISYO	THE TREATMENT OF SERVANTS
<p>Ang matag Israelita giisip nga usa ka alagad sa Dios. Busa, siya dili pagtratar ingon nga sulugoon apan ingon nga sinuholang mamumuo; ug ang iyang agalon mao ang magmando kaniya uban sa pagkamabination.</p>	<p>Each Israelite was considered to be a servant of God. Therefore, he was not to be treated as a bondservant but as a hired worker; and his master was to rule over him with kindness .</p>
<p>Levitico 25: 39-41 Ug kong ang imong igsoon nga anaa kanimo, mahimong kabus, ug ibaligya niya ang iyang kaugalingon kanimo, dili mo siya paalagaron ingon sa ulipon. Apan ingon sa usa ka sinuholan nga sulugoon, ingon sa usa ka dumuloong, magapuyo siya uban kanimo; kanimo ngadto sa tuig sa jubilee: Ug unya mahulog siya gikan diri kanimo, ug siya ug ang iyang mga anak uban kaniya, ug mopauli siya sa iyang kaugalingong panimalay, ug sa kaugalingong yuta sa iyang amahan mopauli siya.</p>	<p>Leviticus 25:39-41 "And if thy brother that dwells by thee be waxen poor, and be sold unto thee; thou shalt not compel him to serve as a bondservant; But as a hired servant, and as a sojourner, he shall be with thee, and shall serve thee unto the year of jubilee: And then shall he depart from thee, both he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return."</p>
<p>Adunay daghang mga paagi nga ang usa ka Hebreohanon mahimong sulugoon sa iyang mga kaigsoonan:</p>	<p>There were several ways that a Hebrew could become the servant of his brethren:</p>
<p>Ang Israelite, pinaagi sa kakabos, mahimong dili makahimo sa pagdumala sa iyang kaugalingon nga mga kalihokan o sa pagpadayon sa iyang kaugalingon ingon nga usa ka gawasnon nga lungsuranon. Niini nga kaso siya mahimo nga mabaligya ubos sa gahum sa lain. Ang tudling sa Lev. 25:39, nga naghatag sa balaod sa mga butang, wala nagpasabut nga ang maong pagbaligya obligado. Gisabot nga nagpasabot nga gibaligya sa usa ka tawo ang iyang kaugalingon (o hinoon, gibaligya niya ang mga katungod sa iyang trabaho) ngadto sa lain nga Judio, aron siya makaangkon og panginabuhian alang sa iyang kaugalingon ug sa iyang pamilya.</p>	<p>The Israelite, through poverty, might become unable to manage his own affairs or to maintain himself as an independent citizen. In this case he might pass by sale under the power of another. The passage in Lev. 25:39 ff, which lays down the law in these matters, does not imply that such a sale was compulsory. It is understood to mean that the individual sold himself (or rather, he sold the rights to his labor) to another Jew, so that he might be able to earn subsistence for himself and his family.</p>
<p>Ang usa ka Hebreohanon nga nahukman nga gikawat gikinahanglan nga mohimo sa pag-uli ngadto sa gidak-on labing menos doble ang bili sa kantidad nga gikawat kung ang nakawat nga kabtangan mismo nakuha). Sa ubang mga kaso siya kinahanglang mobayad og upat o lima ka pilo sa iyang gikawat (Matikdi ang kaso sa Zacchaeu ~). Kon ang kawatan dili makahimo sa gikinahanglan nga pagbayad, siya gibaligya tungod sa iyang pagpangawat ug siya naghimo sa pagpauli pinaagi sa iyang paghago.</p>	<p>A Hebrew who had been convicted of theft was required to make restitution to the extent of at least double the value of the amount stolen if the stolen property itself was recovered). In other cases he was to pay four or five times as much as he stole (Note the case of Zacchaeu~). If the thief could not make the required restitution, he was sold for his theft and he made restitution by his labor.</p>

<p>Exodo 22: 1-3 Kon ang usa ka tawo mangawat ... Kon ang adlaw mosubang kaniya, adunay giula nga dugo alang kaniya; kay siya kinahanglan mohimo sa hingpit nga pagpahiuli; kong siya walay bisan unsa, ibaligya siya tungod sa iyang kabuang.</p>	<p>Exodus 22:1-3 If a man shall steal ...If the sun be risen upon him, there shall be blood shed for him; for he should make full restitution; if he have nothing, then he shall be sold for his theft."</p>
<p>Ang mga anak sa usa ka Hebreohanong alagad nahimong, sa kondisyon sa ilang pagkahimugso, ang mga sulugoon sa agalon (Exodo 21: 4).</p>	<p>Children of a Hebrew servant became, by condition of their birth, the servants of the master (Exodus 21:4).</p>
<p>Sa diha nga ang usa ka tawo giangkong nga personal sa usa ka nagpautang, ang iyang mga anak kasagaran gibaligya ngadto sa pagkaulipon uban kaniya. Samtang ang kabus nga tawo mahimo nga magbaligya sa iyang kaugalingon ngadto sa pagkaulipon, kini mao lamang ang pagtrabaho sa iyang utang hangtud sa tuig sa jubilee. 2 Mga Hari 4: 1; Nehemias 5: 5; Isaias 50: 1; Job 24: 9.</p>	<p>When a man was claimed personally by a creditor, his children were usually sold into bondage with him. While the impoverished man might sell himself into servitude, it was only to work off his debt until the jubilee year. 2 Kings 4:1; Nehemiah 5:5; Isaiah 50:1; Job 24:9.</p>
<p>Ang matag Israelite, lalaki o babaye, kinsa nahimo nga ulipon, mahimong matubos sa bisan unsang panahon pinaagi sa mga paryente o mga higala pinaagi sa pagbayad sa utang. Bisin unsa nga kahimtang, bisan kon wala siya gitubos, siya buhian human sa unom ka tuig nga pag-alagad; ug siya pagahatagan ug regalo nga pagkaon ug mga baka (Exodo 21: 2; Deuteronomio 15: 12-15). Kon siya nagdala og asawa ngadto sa pag-alagad uban kaniya, siya pagabuhian uban kaniya. Apan, kon ang iyang agalon naghatag kaniya sa usa ka asawa, ang agalon mahimo nga mangayo sa asawa nga magpabilin sa diha nga ang lalaki mibiya. Ug ang mga anak sa mao nga kaminyoon nagpabilin uban sa agalon (Exodo 21: 3; Jeremias 34: 8 ff).</p>	<p>Every Israelite, male or female, who had become a slave, might be redeemed at any time by relatives or friends by the payment of what was owed. In any case, even if he were not redeemed, he was to be released after six years of service; and he was to be given a present of food and cattle (Exodus 21:2; Deuteronomy 15:12-15). If he brought a wife into service with him, she was to be freed with him. However, if his master had provided him with a wife, the master could require the wife to stay when the man left. And the children of such a marriage stayed with the master (Exodus 21:3; Jeremiah 34:8 ff).</p>
<p>Kung ang Hebreohanong sulugoon, tungod sa gugma sa iyang asawa ug mga anak o uban pa nga katarungan, gipalabi ang dili pagdawat sa kagawasan sa ikapitong tuig (o kung ang iyang obligasyon nahuman), gidala siya atubangan sa mga katigulangan sa katilingban ug gipatusok ang iyang dalunggan isip usa ka ilhanan sa iyang pagkaandam sa paghatag sa tibuok kinabuhi nga pagkaulipon sa iyang agalon (Exodo 21: 6; Deuteronomio 15:17).</p>	<p>If the Hebrew servant, for love of his wife and children or other reason, preferred not to accept freedom in the seventh year (or when his obligation was completed), he was brought before the elders of the community and had his ear pierced as a token of his willingness to give lifelong servitude to his master (Exodus 21:6; Deuteronomy 15:17).</p>
<p>Kon ang usa ka Judeo mahimo nga ulipon sa usa ka Gentil, ang pagkaulipon mahimong natapos sa duha ka mga paagi. Una, kini</p>	<p>If a Jew were to become the slave of a Gentile, the servitude could be terminated in two ways. First, it could be terminated by the arrival of</p>

<p>mahimong matapos sa pag-abot sa tuig sa jubilee. Ikaduha, mahimong ibayad ang ulipon pinaagi sa pagbayad ngadto sa agalon sa bili sa pagpamalit KINAHANGLAN ang bili sa mga serbisyo nga gihatag, pinasikad sa suhol nga gibayad sa sinuholang mamumuo (Levitico 25: 47-55).</p>	<p>the year of jubilee. Second, the servant could be released by payment to the master of the purchase price LESS the value of the services rendered, based upon the pay scale of a hired laborer (Leviticus 25:47-55).</p>
<p>Sa panahon nga ang ulipon "giangkong" sa iyang agalon, ang agalon adunay gahum sa paglaglag kaniya sama sa iyang paghimo sa uban nga mga butang sa personal nga kabtangan. Pananglitan, mahimo niyang ibilin ang sulugoon ngadto sa iyang mga manununod. Ang sulog giingon nga adunay usa ka bili sa salapi, nga mao, ang iyang kahago adunay bili sa salapi; apan dili siya angay'g hunahunaon ingon nga chattel.</p>	<p>During the time that the slave was "possessed" by his master, the master had certain power of disposing of him as he would other articles of personal property. He could, for example, leave the servant to his heirs. The servant was said to have a certain monetary value, that is, his labor had a money value; but he was not supposed to be thought of as chattel.</p>
<p>Ang usa ka ulipon mahimong buhian sa usa sa upat ka mga paagi:</p>	<p>A slave could be freed in one of four ways:</p>
<p>(1) Pinaagi sa pagtubos pinaagi sa pagbayad sa salapi o mga butang.</p>	<p>(1) By redemption through the payment of money or goods.</p>
<p>(2) Pinaagi sa pag-amlig, usa ka balaodnon o tiket sa kagawasan nga gihatag sa agalon.</p>	<p>(2) By manumission, a bill or ticket of freedom issued by the master.</p>
<p>(3) pinaagi sa disposisyon sa testamentaryo; ang agalon mahimong maghisgot nga ang ulipon mahimong gawasnon sa kamatayon sa agalon, pananglitan.</p>	<p>(3) By testamentary disposition; the master could specify that the slave was to be freed upon the master's death, for example.</p>
<p>(4) Sa bisan unsa nga buhat nga nagpasabot nga ang ulipon usa ka gawasnon nga lungsuranon, sama sa paghimo sa usa ka manununod sa ulipon sa usa ka tawo.</p>	<p>(4) By any act that implied that the slave was a free citizen, such as making an heir of one's slave.</p>
<p>Ang Balaod adunay daghang paagi alang sa pagpanalipod sa mga ulipon o sulugoon. Ang usa ka ulipon adunay katungod sa hingpit nga relihiyoso nga pribilehiyo ug pag-abut sa tanang kalihokan sa relihiyon ug mga buhat, sama sa mga sakripisyo, Paskuwa ug uban pang mga fiesta, pagtuli, ug uban pa. Siya pagahatagan ug usa ka adlaw nga pahulay sa adlaw nga igpapahulay. Kinahanglan siyang makadawat sa iyang kagawasan kung ang kaso sa usa ka grabeng kadaut sama sa pagkawala sa mata o bukton. Tan-awa ang ubang mga tudling: Genesis 17:12; Exodo 12:44; Exodo 20:11; Exodo 21: 20,26,27; Levitico 24:17, 22; Deuteronomomy. 5:14 ff; Deuteronomio 12: 12,18.</p>	<p>The Law had several means for the protection of slaves or servants. A servant was entitled to full religious privilege and access to all religious functions and practices, such as sacrifices, Passover and other feasts, circumcision, etc. He was to be given a day of rest on the Sabbath. He was to receive his liberty if the case of some grievous injury such as loss of eye or limb. See other passages: Genesis 17:12; Exodus 12:44; Exodus 20:11; Exodus 21:20,26,27; Leviticus 24:17,22; Deuteronomy. 5:14 ff; Deuteronomy 12:12,18.</p>